

DEBRECZENI PROTESTÁNS LAP.

AZ EGYHÁZ ÉS ISKOLA KÖRÉBŐL.

<p>SZERKESZTŐSÉG, hova a lap szellemi részét illető minden küldemény intézendő: Füvészkert-utca 1079.</p>	<p>Megjelen hetenként egyszer, szombaton, egy íven. Előfizetési ár egész évre 5 frt. félévre 2 frt. 50 kr. Hirdetések díja: 100 szögig 1 frt; 200 szögig 2 frt; a másodszori hirdetésnél 100 szögig 80 kr; harmadiknál 70 kr. Bélyegdíj minden hirdetésnél külön 30 kr.</p>	<p>KIADÓ HIVATAL, hova a lap anyagi dolgaira vonatkozó minden küldemény intézendő: Főiskola, háznagyi hivatal.</p>
--	---	---

Tartalom. Vélemény a lelkészválasztási törvény zsinati módosítása iránt. Szemes László. — Lelkész mint adóvégrehajtó. Nagy Lajos. — Tárcza. Mutatványok. Kálmán Farkas. — Közügyein k. Lelkészválasztás Debreczenben. Csiky Lajos. — Politika az egyházban. G. K. — Külföld. — Különfélek. — Szerk. posta. — Hirdetés.

Vélemény a lelkészválasztási törvény zsinati módosítása iránt.

Immár kétségtelen igazság, hogy a debreczeni zsinatnak a lelkészválasztást tárgyozó alkotása egyáltalán nem felelt meg azon várakozásnak, melyet az iránt a közvélemény táplált. Igazolják ezt az ennek alapján eszközölt választások felett nagy számmal támasztott és minden irányban felhangzó panaszok és vádak, melyeknek túlnyomó többsége főként a jelölő bizottságok eljárása, de egyszersmind — és nem kis részben — a választások lefolyása s itt-ott azoknak törvénybe ütköző volta miatt mind sűrűbben emeltetett.

Azonban e panaszok, e vádak s az ezek nyomán keletkező perek szinte elkerülhetlenek valának, különösen a jelölő bizottságnak adott azon majdnem korlátlan jog és hatalom folytán, mely szerint eljárása iránt senki másnak, mint csakis saját lelkiismeretének tartozott felelősséggel, a melylyel pedig — számos példa bizonyítja ezt — némely alkalommal nagyon is könnyen megalkudtak az illetők. Magam is tudok esetet, midőn a jelölő bizottság összealkotása, egy már előre kiszemeit egyénnek kijelölése, s ebből folyandott megválasztatása céljából eszközöltetett. És hány más példa van arra, hogy a helyhez juttatni akart egyén érdekében — sok érdekesebbek mellőzésével — olyanok hoztattak jelöltetésbe, kik mellett jogossá lett azon váralom, hogy az így erőszakolt siker elérteni fog; — de a melyet a reményei és jogaiban sértett választó közönség úgy és az által hiúsított meg, hogy — az

illetők megszégyenítésével — a Strohmann-ként alkalmazottak egyikének vagy másikának juttatta a győzelem pálmáját. De mindezekről eltekintve is, köztudomású dolog, hogy a törvény által hangsúlyozott azon követelmény, mely szerint „a lelkési pályán szerzett érdem s az egyházak gondozásában elért kitűnő siker méltánylásban részesüljenek“ : a felmerült jelölések és választások alkalmával elenyésző arányban érvényesül!

Innen van, hogy ma már országszerte emelkednek hangok a hibák — nem mondom: bűnök — kiküszöbölése iránt; innen van, hogy a bajok orvoslása végett mind követelőbben hangzik az óhajtás és nyilvánulnak a vélemények a magát lejárt törvény s annak intézkedései megváltoztatása iránt, mindannyian egyetértve abban, s végződve azzal, hogy az alkalmazásban lévő törvényt „delendam esse censeo“!

A felmerült vélemények alapján már egyike volna az orvosszereknek a kinevezés, még pedig némelyek szerint a püspök, mások szerint az egyházmegyei közgyűlés által gyakorolt kinevezés.

Megvallom, hogy én e módok egyikét sem tartom célravezetőnek. És pedig, nem bizalom hiányából a püspök személye és intézkedései iránt, hanem és sokkal inkább azon meggyőződése folytán, hogy e mód alkalmazásával az óhajtott cél elérteni nem fog. Mert a püspök, — bármily magas polczon álljon is különben: nem bírhat olyan látó körrel, hogy a kormányzata alatt álló egyházkerület minden egyházát, azok minden szükségleteit fel, s a legalkalmasabb egyént, ki a megürült egyház gondozására legilletékesebb volna, — kiismerni tudhatná! De ezenkívül, — egyéni hajlamaitól is eltekintve, — ki volna téve — természetyszerűleg — egyfelől az illető esperes, másfelől a lelkészt szükségelő egyház általi befolyásoltatásnak, s könnyen megtörténhetnék, hogy elhatározásának mérlege, nem a szükség által igényelt oldalra hajolna. Ha pedig az

egyházmegyei közgyűlés gyakorolná a kinevezést: nincs kizárva a lehetősége annak, hogy egyes — esetleg — uramban levő klikkek befolyása adna irányt a kinevezésnek; avagy a rendszerint túlnyomó számban levő ifjabb papság baráti érzülete vagy rokonszenve befolyásolná a kineveztetést.

Vannak ismét, kik a gyülekezetnek visszaadott feltétlen szabadválasztásban látják a bajnak orvoszerét. Feleslegesnek látszik előttem e mód czélszerűségének bővebb megokolása. Már maga azon körülmény, hogy a mult zsinat bölcsesége annak elvetése iránt határozott: kétségtelenül igazolja annak alkalmazhatlanságát. De meg ki merné kétségbe vonni, hogy a korlátlan szabadválasztás jogának élvezetére még meg nem érett népnel e jog megadása oly kétélű fegyver volna, melylyel a legtöbb esetben önmagát és nem ritkán halálosan sebezne meg? Ki hinné még, hogy e mód alkalmazása által, „a pályán szerzett érdem, az egyház gondozásában elért kitünő siker“, — mely rendszerint a meglett kor tulajdona szokott lenni, — a kellő méltánylásban részesüljön ott s azok részéről, a hol és a kiknél az ifjúság kelleme, kedveltsége, s nem egy esetben a nagy hang vagy szép alkat képviselik a legfőbb érdemet?!

Minthogy ezek szerint az érvényben levő törvény a gyakorlat által gyakorlatiatlannak bizonyult; minthogy továbbá sem a kinevezés, sem a szabadválasztás módszere sikert ígérőnek nem látszik, kérdés: minő eljárás lenne az, mely a czélszerűség követelményeinek — szerintem — leginkább megfelelne?

Ezt illetőleg én, a Nagy Ignác t. barátom által a budapesti egyházi lapunkban kifejezésre juttatott azon elv elfogadásával, hogy „az egyházi hatóság joga is fennálljon, a nép joga is megmaradjon“, a vonatkozó törvények következő zsinati módosítását, illetve helyesbítését látnám czélszerűnek:

Az I. szakasz, mely a választás jogát, alkalmát és hatályát tárgyalja — marad.

A II. szakasz már következő módosított czímet nyerne: A minősítvény megállapítása és a lelkészválasztás módja.

E szakaszban is a 186., 187. és 188. §-ok, melyek a minősítésről szólnak — megmaradnának; ellenben 189. §-nak bejönne a régi 191., mely esperesi útasításokat tartalmaz.

Egészen új §-ok lennének:

190. §. A lelkészválasztás, az egyházhatóságilag megállapított osztályozás és minősítés korlátai közt, az esperes vagy megbízottja elnöklete alatt az egyházmegye tanácsbírói kara és a lelkészt szükségelő egyháznak presbyteriuma által, annak tagjai közül e czélra titkos szavazatainak általános többségével, — felényi számban, mint

a mennyi az egyházmegyei tanácsbírók összes száma, — megválasztott képviselői által történik.

191. §. Az így megalakult lelkészválasztó testület, — a megürülés után 3 hónapon belül, — az esperes által, az egyházmegye székhelyére összehívatik, s ott a választás ténye előtt a választó tagok a következő esküt tartoznak letenni: „Én N. N. esküszöm az élő Istenre, hogy engemet jelen lelkészválasztói eljárásban, — minden más tekintet nélkül, — csakis az x—i egyház érdeke és az ev. ref. anyaszentegyház közjava vezet. Isten engemet úgy segéljen!“

192. §. Ez eskü után esperes a pályázók kérvényeit a beérkezett sorrendben felolvassa vagy felolvastatja, és azok beadóinak minősíthetősége felett nyomban megállapodást eszközöl. Ezután esperes, a minősítettek mindegyikét a választó testület tagjainak titkos szavazata alá bocsátja. Az így legtöbb szavazatot nyert 3 pályázó újból titkos szavazat alá bocsátatik, melyből — természet szerint — két legtöbb szavazatot nyerőnek s ezek közül ismét — újabb titkos szavazás útján — egynek kell kikerülnie. Ez aztán a gyülekezet elválasztott lelkészének kijelentetik. Egyenlő szavazatszám esetén mindenkor az elnök szavazata dönt.

193. §. A választás lefolyásáról két egyező példányban jegyzőkönyv vezetetik, mely az összes választó tagok által aláíratván, a legközelebbi egyházmegyei gyűlésen mindenkor felolvasandó, és egyik példányban a lelkészt nyert egyháznak megküldetvén, másikában az egyházmegye levéltárában elhelyezendő lesz.

194. §. A választás költségeit, — mely az esperes és tanácsbírók egy napról számított nap- és fuvardijaiból állhat, — az egyház és elválasztott lelkész közösen fizetik.

195. §. A régi 193., a kijelölés szó kihagyásával.

196. §. A régi 194. szinte a kijelölés szó kihagyásával.

Minden többi szakasz és §, — mint e tervezet elfogadásával feleslegessé válandott, — kimarad, kivételével a 204-től 210-ig való §§-nak, melyekhez való alkalmazkodás, bármely módon eszközöltessék is a választás, feltétlenül szükséges.

Ime, így gondolnám és óhajtom én a lelkészválasztási törvények módosítását, és szeretem hinni, hogy az ajánlott mód czélszerűsége és elfogadhatósága kevés magyarázatot szükségel. Hiszen kétségtelen igazság, hogy a tanácsbírói karok, bár azoknak egyes tagjai itt-ott a középszerűség színvonalát nem haladják is túl, az egyházmegyéknek, az egyházak bizalma által kiválasztott jellem, tehetség és gyakorlatiasság által kiváló egyházi és világi tagjai közül alakul, kiknek czéltudatos tevékenységükhöz s a közjó előmozdítását czélzó eljárásukhoz, — már csak említett tulajdonságaikból kifolyólag is, — kétely alig férhet.

E tervezet kétségbe nem vonható előnyül tűnik fel, hogy általa:

1. Az egyházi hatóság és a választó egyház joga a helyes arányban érvényesül. (Üresedés, betegség vagy bármi más okból egy-két tanácsbíró rendesen gátolva lesz a megjelenésben).

2. Kisebb költséget okoz, mint a mennyiben eddig a jelölő és választó küldöttségek eljárása került. Ezen kívül méltányosan megosztja a költséget választó és elválasztott között.

3. Kizártnak látszik minden káros irányú befolyásolás.

4. Megszüntetik a korteskedés és megvesztegetés gyalázatos művelete.

5. Nagyobb valószínűséggel bír a „pályán szerzett érdem és az egyház gondozásában elért kitűnő siker“ méltánylása.

6. Vége vettetik a hibás vagy törvénytelen választásból származott sokféle vádak és recriminációknak, melyekkel hovainkább telve valának az egyházi lapok hasábjai. — Végül:

7. Megritkulnak vagy meg is szűnnek az egyházi bíróságok ez irányú peres eljárásai.

Jó lélekkel s benső meggyőződéssel ajánlom e tervezetet a leendő zsinati atyák becses figyelmébe.

Szemes László,
egyházmegyei tanácsbíró.

Lelkész mint adóvégrehajtó.

A mennyiben az egyetemes ref. egyházi közalaphoz tehetése szerint honunk minden felekezetihez tartozó önálló tagja évenként hozzá járulni tartozik: méltán mondhatjuk egyházi adónak. A mennyiben a konvent 1889. évi 33. számú határozatában egyenesen kimondja: „azoknak a lelkészeknek segélykérő ívei is tárgyalás nélkül tétetnek félre, a kiknek egyházközsege a közalapot illető évi járulékaival igazolatlanul hátrálékos“ stb.: világos ebből, hogy a lelkésznek egyházi adóvégrehajtónak kell lenni, mert különben ő vallja kárát, ha más nem akar fizetni. Mert vagy nem kap segélyt, mire reá van szorulva, vagy ha ezt nem igényli: kompromittálva van hivatali buzgósága, jóakarata.

Rég tudom, hogy az ilyen magamforma kis ember szava nem ér oda, hol az efféle dolgok felett döntenek. De hiszen egy hírlapi cikkecskének sem az a hivatása, célja, hogy ez megváltoztassa a létező állapotokat, hogy kiforgassa a földet sarkából. Ezen tudatban vagyok bátor Szerkesztő úr szíves engedelméből a mélt. és főt. konvent fent idézett határozatához valamit szólani becses lapjában.

Csekély nézetem szerint az egyházi főhatóságnak minden lehető el kell követni arra nézve, hogy a lelkészt híveivel való kellemetlen surlódástól megóvja, hogy a lelkésznek tekintélyét — a mennyiben ez maga el nem játszotta — egyházközsegeiben fentartsa. Nagyon helyesen tette a zsinat, — bár anyagi káros oldalát ennek is sok lelkész érezheti, — hogy a

belhivatalnok közvetlenül nem szedheti évi járandóságát híveitől. Nem illik az annak állásához, hogy minden egyes hallgatójával a termény nem-kielégítő volta miatt kellemetlen szóváltásba elegendjék, azoktól literenként szedje évi compe-tentiáját.

De hát miért a fent idézett konventi határozat?! Miért azt a szegény, nélkülözések közt nyomorgó lelkészt azért, mert az ő egyházközsegeiben van egy-két értelmetlen, alacsony gondolkodású ember, ki közalapról hallani sem akar: megbüntetni, az őt — bármit beszéljünk is — mint szűk jövedelmű s különben buzgó lelkészt jogosan megillető segélytől megfosztani? Sőt általában miért a lelkészt a közalap be nem folyásáért olyan nagy felelősséggel terhelni? Ott van a gondnok, ott az előjáróság: jobban illik ez hozzájuk! S mint minden egyházi adó beszédese, úgy ez is lehet az ő kötelességök. Aztán kérem szépen, ha a debreczeni lelkészeket a tetemes hátrálékért jó lelkiismerettel senki sem vonhatja kérdőre: miért a nevetlenfalusi, kakucsi vagy más kis egyházak papjai kérvényét tárgyalás nélkül félretenni? Vagy ezeknek nincs semmi dolgok, ezek reá érnek közalapot szedni? Ha reá érnek is: nem is a dologért venném én — mint mondám — e terhet le a lelkészek vállairól, hanem mert az adószedés hozzájuk illetlen. Aztán a hol nem akarnak fizetni, ha mindig járja is, a híveket úton-útfélen nógatja is: mégis van hátrálék. Büntetni pedig valakit csak saját bünéért lehet! De — ad vocem — nincs dolgok a kis falusi papoknak, ezek reá érnek mindenre! Unalomig hangoztatott vád ez a lelkészek ellen. Tudomásom szerint munkátlansággal, tétlenséggel vádolni a lelkészeket csak úgy hamarjában, könnyelműleg szólva lehet. Nagyon is dolgoznak. Csak hogy nem azt mindig, a mit kellene, hanem a mit lehet. 300—400 frt panaszos fizetésből nagy családdal mint pap meg nem élhet az íróasztalnál. Menni kell a mezőre, s hány a kapát, az ekét is megfogja s ugyanam forgatja! Tessék előbb gondoskodni tisztességes megélhetési eszközről s akkor majd jobban járnak a pásztorok is a nyáj körül. A nagy helyeken levők ellen nem is lehet panasz, van ott dolog elég! Egy-két kivételű tétlen nem jöhet számításba. A legszebb búzában is akad egy-két konkoly. Dolgoznak tehát azok a papok, csak hogy ki tollal, ki kapával, ki kaszával, a mint jön s lehet.

De tovább megyek. Nem csak a csekély jövedelmű lelkészt nem fosztanám meg a különben megérdemelt segélytől, habár egyházában nem jön is be a közalap az utolsó krajczárig: hanem az igyekező, de sok szükségét fedezni nem képes szegény, kevés népességű egyházakat is gyámolítanám nemes törekvéseikben. Hát mert egy-két, vallással, egyházzal semmit sem törődő — megengedem — rossz lelkű ember nem fizet, azért csorogjon a templom a nagy Istennek dicsőségére!? Vagy fizesse ki helyette az egyház különben is üres pénztára. Tudom a feleletet: be kell venni törvényes úton. Ha ehhez folyamodnak, akkor kár volt a nagyon sok jót teremteni hivatott közalapot létesíteni. Ugy nagyon sok hívet elvadítunk egyházunk aklától. Már is példák bizonyítják.

Igazán nem tudni, hogy is kellene itt eljárni? Hogy kellene minél több pénzt évenként összeszedni? Mert ezek a rubrikás ívek rovatos korszakunkban sem vezetnek célhoz. Nem az a fődolog: hányadik osztályba sorozható a 10, 20 kros ajánlat, vagy helyesebben kivetés, hanem mennyi jön be? Nem is ajánlat útján megy ez többé, hanem kivetés alapján. Száz megkérdezett közül 90 nem ígér semmit, ezekkel tehát nem lehet mást tenni, mint reájuk írni. Így is mennyi ügygyel-

bajjal jár! Érzik ezt a nagy. esperes urak is, érzik, tudják, hogy erre egy külön esperes kell, szabadíttatják is fel magukat egymás után a kezelés alól. Nem is lehet másként. Az esperesi hivatalnak ezt kezelni emberfeletti munka lenne. Ha pedig a törvényes eszközhöz nem nyúlunk a nem-fizetők ellen, csak ijesztgetjük őket nagy szavakban, felelősség terhe alatt haladék nélküli befizetésre hívjuk fel az előljáróságokat; s ha nem foly be a hátrálék, vagy az évi járulék, ismét elől kezdjük a dorgálást, pirongatást, mint rossz gyermekkel, de ennél többre nem megyünk: nevetség tárgyai leszünk. Maga az előljáróság is csak mosolyogja az erős kifejezésekbe foglalt dorgatoriumot. Persze őket nem üthetik el a segélytől, őket nem éri olyan erkölcsi felelősség, mint a szegény, sokszor bűnbakra igen alkalmas lelkészt. Különben a lelkészek kérvénye elutasításának ez is csak egy módja, hogy adhassanak segélyt az 1000 frtos javadalmú papnak; elhallgattatják a 300 frton nyomorgót azon okon, miért nem szedte be erőnek erejével is fizetni akaró „atyánkfiaitól?” Majdnem abhoz megy ez is, midőn 1887-ben Sz. J. I. . . i lelkész kérvénye azon megokolással lett visszaküldve: „missiói fontosságú állomásnak mondja kérvényező s mégis hívei évről-évre fogynak s szegényednek”. Tehát egy missionáriusnak arra is kell ügyelni, hogy a hívek szaporodjanak s gazdagodjanak! Egy kissé furesa kívánság, de hát ez is ürügy a nem-adásra, a nem-segélyezésre. Egyik miért nem gyűjtött több lelket, a másik miért nem szedett több pénzt? Nem érdemel semmit, legfeljebb megrovást. Miért? Mert nem jó végrehajtó!

F.-Bánya.

Nagy Lajos.

Tárcza.

Mutatványok.

T. Szerkesztő úr! Több évvel ezelőtt köztiszteltű tudósunk Szilády Áron felhívott engem, fognék hozzá s készítenék egy ének-lexicont (a milyen a németeknek már van, *Fischer-s Kirchenlieder Lexicon*, Gotha 1878.), mely irodalomtörténeti szempontból regisztrálná az 1711-ig megjelent összes magyar énekeket. Hozzá fogtam, a feldolgozandó anyag óriási, már három éve rágom a pennát mellette, még eltart két évig.

Hogy milyen lesz? Ím' mutatványul küldök néhányat, kérvén számukra egy kis helyet.

Adjunk hálát mindnyájan, Az atya úr istennek.

Dávid Ferenczé. — 1579-től megvan minden ref. é. k. ma is 70. sz. a. (az 5. és 7. v. hiján). — Gyönyörű magyar dallama a hypodoriai scálának felel meg. Az unitáriusok a maguk dogmáihoz fordítva adták ki (lásd: 1623. é. k.). Szóról-szóra átvette az 1651-iki Cantus Catholici 157. l. (de dallamán kevés változtatást tett) már régi ének czímen, — 9. v. 7. s.

Csorda pásztorok midőn Betlehemben, Csordát őriznek éjjel a mezőben.

16. ilyen vers. Közhiedelem szerint valami ős régi himnusznak tartatott, s az 1651. Cantus Catholici (első) gyűjteményben a 265. l. jelenik meg először. Sokan, tudj' isten misoda ős magyar motivumokat véltek dallamában, holott nagyon gyarló valami. Dallama elég szép dactylicus ütemen kez-

dődik, de rögtön úgy elrontja magát, hogy semmi értelmét se lehet venni. Különféle vidékeken, különféle dallamokon él ma is.

*

Immáron a nap feljövén.

Fordítása az V. sz. származó *Jam lucis orto sidere* latin himnusnak. Ritualis ének, Huszárnál 1574. Fordítását Kálmán czechi Márton-nak kell tulajdonítanunk az 1602-iki énekes (Gönczi 2-ik kiad.) után. — Más parafrasisa 1651. Cantus Catholici 161. l. 5. vers, 3. sor, így: *Hajnali csillagnak, napfényességének reánk virradásában.*

*

Jer dicsérjük ez mai napon a mi urunkat, Bizony méltó dicséretünkre nagy tisztességre.

Batizi András karácsonyi éneke e czímen: „Az Christusnak test szerént való születésének históriája és haszna”. Czáktornyai 1597. Nagy Dorkó 1590. Gönczi 1592. 80. l. (szerző neve kiírva) s azontúl 1808-ig minden ref. gyűjt. Átvette — már régi ének czímen — az 1651-iki Cantus Catholici 19. l. — Eredetileg 25. v. 3. s, a Cant. Catho. a 17—22 és 25. v. hiányzik. Dallama felséges magyar, a moll scálának felel meg.

*

Jöve! sz. lélek úr isten, Lelkünknek vigassága.

Batizi András pünköshti éneke, 10. vers, 7. sor. Huszár 1574. ettől kezdve mind e mai napig él, — a ref. é. k. 43. sz. a. A világ legelső és legszebb magyar éneke, melynek motívumaiban feltalálhatók édes-bús magyar népdalaink témái, egyes soraiából két-három népdal tündöklök elő, — valóságos nemzeti kincs, hangmenete a dori scálának felel meg. — Szóról-szóra az 1651-iki Cantus Catholici (első diák-magyar ének gyűjteményük a r. kath.), már régi ének czímen, de dallamát ízléstelen melismákkal keverte meg.

*

Krisztus feltámad, Mi bűnünket elmosá.

Husvétii ének. Telegdi Miklós 1578-iki praedica-tiói II. k. a husvétii pred. ut. 1651. Cantus Catholici 71. l. 6. v. 6. s., de a két u. s. minden versnél u. a.

Variánsa a ref. gyűjt. 1579. 1590. 1592. 105. l. s ezen-túl él 1808-ig 6. v. 6. s., a két u. v. u. a.

A két szöveg közt nagy a különbség, — a ref. fo há s z a (6. v.) a Js. Kr-hoz, a kath. a Máriához, a ref. gyűjt. még egy 7-ik v. is ad.

A Cant. Cath. még más 3 nótára is adja 72. 73. l.

Gyoma.

Kálmán Farkas.

(Vége köv.)

Közügyeink.

Lelkészwálasztás Debreczenben.

Folyó hó 18-án, szombaton megtörtént a lelkészwálasztás Debreczenben. Tudják t. olvasóink az ügy előzményeit, hogy t. i. az első szavazás alkalmával 5 jelölt közül senkisémet nyert szavazattöbbséget, s azután a legtöbb szavazatot nyert 2 jelöltre, Dicsőfi Józsefre és Somogyi Pálra való szavazás a választást vezető küldöttség által bizonytalan időre elhalasztatott, nagy. Dávidházy János esperes úr kéretvén föl új választási határ-

idő kitűzésére, de a ki a be nem fejezett választás ügyébe nem akarván bele szólani, levélben tudatta, hogy a dolog lebonyolításáról belátása szerint intézkedjék a választást vezető küldöttség. E küldöttség aztán f. hó 18-át tűzte ki a második szavazás napjaul.

A szavazás elkezdődött reggeli 8 órakor s eltartott késő délutánig. Helyiségül most már a minden tekintetben alkalmas városházi nagytanácsterem szolgált. Az érdeklődés ezúttal még nagyobb volt, mint az első alkalommal, a mikor az öt jelöltre együtt 1235 szavazat adatott be, melyből Dicsőfőre 567, Somogyira 486 esett. Most beadatott 1427 szavazat; egy szavazó golyó elvitetvén, Dicsőfi kapott 884, Somogyi 542 szavazatot, s így Dicsőfi 342 szavazattöbbséggel a debreczeni egyház új templomának első lelkészévé választatott.

Nem tagadjuk, hogy minket nagyon megörvendeztetett a választás ezen eredménye. Örültünk jelöltünk győzelmének teljes szívünköl, a nélkül azonban, hogy az ellenjelölt iránti őszinte rokonszenv alapuló becsülésünk csak egy szemernyivel is alább szállott volna. E sorok írója hallotta Somogyit az új templomban predikálni s megmondta neki is, elmondta mindenkinek, a kivel csak e tárgyról beszélt, hogy Somogyi igen jó szónok s meglepően jó imádkozó. De végre is a katedrai folytonos szolgálat theologiai előképzettséget s épen a debreczeni lelkészség nagy lelkészi gyakorlottságot igényel, a mi a dolog természeténél fogva nem lehet meg Somogyi Pálban, a ki valóban kitűnő tanár, jó egyházi főjegyző s egyes fölléptei alkalmával jó szónok és melegen buzgó imádkozó, de a mi mind nem bizonyíték arra, hogy jó, arra született lelkész is legyen. De meg oda járul az egyik helyi politikai lapban, úgy a választás előtt, mint annak utána érdekében, ügye barátai által folytatott cikkezgetés is, hogy mi a választás fentebb elmondott eredményének örüljünk.

Dicsőfi Józsefben valódi lelkészt nyert a debreczeni egyházközség. Ő, mint ezt mindenki elismeri, kitűnő theologiai képzettséget visz magával a debreczeni templomi katedrára s ez itt, hol theologus ifjak is hallgatják lelkészeinket, rendkívül fontos körülmény. E mellett ő, mint annak idejében segédlelkész templomba járásra szoktatta egyházunk híveit, midőn biblíamagyarázataira köznapokon is oly seregestől mentek az egyháztagnak, férfiak és nők egyiránt, hogy sokszor padokat kellett templomainkba bevinni az ülő helyet már nem kaphatott hallgatók számára. Ez jó előjel arra, hogy új lelkészünk emelni fogja az egyháziasságot s hogy folytatandó munkája nyomán az áldás forrásai fognak fakadni.

Hogy mit vesztett Dicsőfiben theologiai akadémiánk s ebben az exegesis tanításának ügye? — arról most nem beszéllek. Isten vezérelje őt új munkaterén!

Most már tehát hat lelkésze lesz a debreczeni ev. ref. egyházközségnek. Mint tudjuk, a lelkészi kar egy fontos elaboratumot dolgozott már ki az egyházközségnek parochiákra osztása ügyében. Élénk érdeklődéssel várjuk e nagy munkálatnak napvilág elé jöttét. Égető szükségét fog az pótolni, nagy és fájó sebeket lesz az hívatta gyógyítani itt, hol a cura pastoralis egy a semmivel.

Mint ezen egyházközség egyik igénytelen tagja, felhasználom ezen alkalmat kérni a debreczeni nagy. lelkészi kart arra, hogy innamár kiegészülvén, a jövőre ható munkálatába vegye föl az istentisztelet rendezésének kérdését is. A bibliaolvasást azon jelenlegi alakjában, mely blasphemizálja a szentírást, föltétlenül törölje el. Vegye ki továbbá a kátémagyará-

zást hittanhallgatóink kezéből, mint a kik, a dolog természeténél fogva, ezen legnehezebb templomi katedrai dologhoz egyáltalában nem érthetnek úgy, hogy építsék beszédekkel a hívek egyháziasságát, s előmozdítsák a vallásos érület terjedésének szent ügyét. Egyházközségünkben köznapokon négy-szer magyaráznak lelkészeink bibliát; magyarázzanak háromszor, s a vasárnap délutáni kátémagyarázás által okozott munkatöbblet már ki van egyenlítve, — és higgyék el nekem a nagy. lelkész urak, hogy sok panasznak s mind hangosabbá váló zúgolódásnak veszik ezzel elejét. Szüntessék meg továbbá azt a képtelenül visszaszokást, hogy vásárok vasárnapjain, épen mikor idegenek is benézhetnek templomainkba, tanulók által végeztessék az istentiszteletet.

Óhajtottam ezt elmondani, mert mint a nyilvánosság egyik közegét, e szerény egyházi lapot szolgáló egyháztagnak, úgy érzem, kötelességem is volt ezt elmondani. Olyan sebre tapintottam rá, mely mindnyájunknak fáj, melynek meggyógyítása mindnyájunknak közös érdeke.

És itt bevégezhetném soraimat, de még jeleznem kell, hogy épen e cikk írása alatt érkezett hozzám a közvetlenül alább következő: „Politika az egyházban“ című cikk. Ha a választás lefolyása után egyik helyi politikai lapban nem zavartatott volna össze e lelkészválasztás kérdésével ismételt is a pártpolitika, tartózkodtam volna ilyen tendenciájú cikk közlésétől, de most teljesen feljogosítva, sőt kötelezve érzem magamat, a cikk kissé éles hangja daczára is, annak közzétételére.

Csiky Lajos.

Politika az egyházban.

A Debreczen című lapban, mely a debreczeni függetlenségi párt közlönye, január 20-án nt. Kiss Albert úr a debreczeni függetlenségi pártnak épen általa és némely párthívek erőszakoskodása által megzavart egységét iparkodik egy „Nyílt szó“ című mentegetőző hangú cikkében, ha úgy tetszik, napi parancsában ismét helyreállítani.

Nt. Kiss Albert úrtól, ha már egyszer ref. pap léte politikai pártvezér, senki se veszi rossz néven, ha pártját összetartani törekszik, még azt sem venné rossz néven senki, ha mint pártember nem csak elvekért, hanem személyekért és személyek ellen küzdene, a mit pedig cikkében el nem ismer, bár a gyakorlatban szívesen megtesz. Más az ő baja, mint politikusé; az, hogy a hazát és az igazságot teljesen azonosítja és összezavarja a maga pártjával, véleményével és személyes ézeljaival. De ezért én fel nem szólalnék, legkevésbé e lapokban.

Még a 3 század viharai alatt oly sokszor elárult elvek emlegetését is elnyögném, habár mint magyar embernek nem igen jól esik, hogy nemzetem multja a jelen frázisainak kedvéért árulások láncolatának van feltüntetve. De hát tudom, hogy ez a Kiss Albert úr narcoticus szereit közé tartozik. Árulás a multban, jelenben és jövőben, árulás alatta, felette és benne. Ez a rémkiáltás a bástyákra hívja a hazafiakat, nézni, hogy merre van az árulás, és ezalatt a várban kedve szerint intézkedhetik az ügyes hadvezér.

A miért én most felszólalok, az, hogy újra és pedig kétségbevonhatatlanul, magának Kiss Albert úrnak elárulásával bizonyítva, ott találok ev. ref. egyházunkban a pártpolitikát.

Kitűnik nevezetesen Kiss Albert úrnak nyilatkozatából, és megtudjuk, ha nem tudtuk volna is, hogy a függetlenségi pártnak valami régibb (?) intéző bizottsága, a debreczeni papságot nt. Somogyi Pál úrnak ígérte. Megtudjuk, hogy ezen ígéretet, a mit nem Kiss Albert úr és nem a mostani pártbizottság (?) tett, Kiss Albert úr és a mostani pártbizottság „becsületszó erejével kötelezőnek“ tekintette. Vagyis a debreczeni papi állomással a függetlenségi párt intéző bizottsága az egyháztagok tudta nélkül rendelkezett, és ezt Kiss Albert úr, mint a debreczeni egyház lelkésze, bár erre őt ígérete sem kötelezte, annyira tiszteletben tartotta, hogy Somogyi Pál úr mellé sorakozott. Tehát nem is a barátság, hanem kötelezték őt erre — a mint mondja — a Somogyi Pál úr érdemei is.

Semmi kifogásunk a Somogyi Pál úr érdemei ellen. Tudjuk, hogy másfél évtized óta tanítóképző intézetünkben a természettudományok érdemes tanára. Azt is elhiszszük, hogy a czepléd-utczai templom építésének ügyében sokat fáradozott, mint Kiss Albert úr mondja. Fáradozásait bizonyára enyhítette azon ígéret, mely neki a czepléd-utczai papság felől — a mint Kiss Albert úr mondja — oly régen adatott a függetlenségi párt által, mert azon szerencsés helyzetben volt, hogy a közügynek munkálkodva, egyszersmind a maga ügyéért is küzdött. Azt is szívesen elhiszszük Kiss Albert úrnak, hogy Somogyi úr az egyház közigazgatási ügyeiben maradandó érdemeket szerzett. Hiszen tudjuk, hogy a debreczeni egyháznak főjegyzője volt, és olyan embernek ismerjük, a ki a magára vállalt kötelességnek eleget tud és akar tenni.

Azonban a debreczeni, sőt bármi papságra másnemű érdemek is kellenek, és pedig röviden szólva, ezeket vagy a theologiai irodalmi képesség és munkásság, vagy a gyakorlati lelkipásztorkodás terén lehet egyedül megszerezni. Ilyeneket Somogyi Pál úr nem szerzett, nem is szerezhette, és ezt neki másféle elfoglaltatási körében szemére hányni méltányosan nem is lehet.

A legszomorúbb az egész „Nyílt szó“-ban az, hogy Kiss Albert úrnak, ki debreczeni lelkész és egyházker. tanácsbíró, ez, a mint cikkből látszik, eszébe sem jutott, annyira elvakította a politikai pártérdemeket szokása szerint jutalmazni akaró jóindulata. Somogyi Pál úr az egész dologban nagyon kevés hibás, hanem hibások azok, kik neki ígéretet tettek, vagy a mások ígéretét magokra nézve becsületbelileg kötelezőnek tartották.

Boldog Isten! mi lesz egyházunkból, és névszerint a túlatizsai egyházkerületből, ha a politikai érdekek lesznek a lelkészválasztásnál irányadók! A példák megdöbbentenek, mert Debreczenen kívül is fordulnak elő. Feltűnést sem kelt, ha itt ott a függetlenségi képviselő ajánlja be egyes egyházakba a megválasztandó lelkészt, a kiről csak azt tudja, hogy független. Hova lesz papságunknak, egyházi pályára készülő ifjainknak tudományos és erkölcsi önérzete, ha ezt kell látniok és erre kell kész lenniök? Ez a valódi egyházi corruptió!

Mélyen sajnáljuk, hogy a Nyílt szót olvasva, csak részben követhetjük a Somogyi Pál úr példáját, a ki a Kiss Albert úr örömmel vett értesülése szerint a történetekben megnyugodott. A választás tényleges eredményén, a mely a debreczeni egyház hívek tiltakozását fejezi ki a pártpolitika egyházi dolgokba való erőszakos beavatkozása ellen, mi is megnyugszunk, mert érdemes férfira esett és annak további bolygatását opportumnak nem tartjuk. De nem nyugodhatunk meg azon, hogy a függetlenségi vagy bárminő politika ref. egyházunknak belső

ügyeiben tért foglaljon, és nt. Kiss Albert urat, mint egyházát szerető embert folkérjük, hogy ám mozdítsa elő pártjának érdekeit, de ne egyházunk rovására és veszedelmére.

G. K.

K ü l f ö l d .

Apróságok.

Templomszükség Berlinben. Mikor oly sokszor keservesen érezzük és panaszzuk a mi magyar ev. ref. egyházunk szegénységét, mely lehetlenné teszi, hogy kellő számú, tisztességesen berendezett templomról gondoskodjunk, elég papot állítsunk, hogy azok az oly szükséges lelki gondozást gyakorolhassák: talán vigasztal „socios habere malorum“. A német egyházi lapok szomorúan érdekes adatokat közölnek a gazdag, protestáns Poroszországnak éppen fővárosáról, Berlinből, mik hasonló bajokat tárnak élénk: Az 1888-iki biztos számítás szerint az egész óriási városban csak 4 gyülekezet van 5000-nél kisebb lélekszámmal, 9 gyülekezet van 5—10,000 lélekkel, 6 gyülekezet 10—20,000, 8 gyülekezet 20—50,000, 7 gyülekezet 50—100,000 lélekkel és 3 ezen felül, 100—130,000 lélekből áll. S e viszonyok mindig kedvezőtlenebbekké lesznek, mert a hivatalos kimutatás szerint az utóbbi években több mint 60,000 lélekkel növekszik évente Berlin lakossága. S mindezen előbb felsorolt gyülekezeteknek — 2 kivételével — egy-egy, jobbadán kicsiny templomuk van.

Azonban a számok még nem mondják el azt, minő nagy, főképp a külvárosok gyülekezeteiben a szükség, nyomor és kétségbeesés. S a mi a növekvő bajnak útján állhatná: a lelki vigaszt az Isten igéjéből, minő kevésé nyerik a szétszórt hívek!

Azért a császárné védnöksége alatt álló s a tömeg lelki nyomorán javítani hivatott „Evang. kirchliche Hülfverein“ Kölnben tartott gyűlésén elhatározta a segélygyűjtést. Alig pár hét után 20,000 márkát nyújtottak át a császárnénak, ki kész örömmel és hálával kétszerezte azt meg. Majd jöttek az 1000—10,000 márkás adományok, egy halálós beteg berlini kereskedő 20,000 márká alapítványa, a berlini tanács szíves készséggel adott templom építésre ingyen telkeket, s a császár és császárnő azonnal meg is kezdték a külvárosokban két templom építését.

Persze mi irigykedve tekintünk e hirteleni szép sikerre, azonban ugyanakkor megláthatjuk azonnal ennek sötét oldalát is. Ott marad még 3 városrész s elszórtan benne 10,000 lélek templom s lelkész nélkül, s e 10,000 lelket a majdnem egy órányira lakó lichtenbergi gyülekezet lelkésze gondozza, emberfeletti tevékenységet fejtve ki munkálkodásában.

Ha a mi papjaink elmondják, hogy nálunk nehezen találnánk oly készséget és oly lelkesültséget, mikor új templomok építéséről, a nép lelki szükségének kielégítéséről van szó, az is kérdésbe tehető: vajjon hát közöttünk könnyen és soknál találnánk-e oly készséget és oly lelkesültséget, mely a rendes hivatalos teendőn felül magára veszi még 10,000 nagyobbára szegény, nyomorult munkás lelki gondozását és ellátását is?

* * *

A porosz bibliaterjesztő társaság mult év okt. 16-án ünnepelte fennállásának 75-ik évfordulóját. Kiadványainak száma évről-évről óriási mértékben szaporodik. Ta-

lín nem lesz egészen érdektelen az eddigi működésről egy kis statisztikát közölnünk:

1830-ban kiadott a társaság 4000 példány szentírást, 1860-ban már 16,000 példányt, 1870-ben 45,000, 1880-ban 65,000, 1888-ban 130,000 példányt. Az 1814 októberében történt alakulás óta 5.843,514 szentírást (közte 4.392,494 teljes bibliát) nyomtatott ki és bocsátott közre.

A mi a társaság bevételeit és kiadásait illeti, itt nem valami fényes eredményeket látunk, de ezt könnyen érthetővé teszi az, hogy, a legalsó fokig leszállított árak mellett, haszonra nem dolgozik, s több mint 30,000 példányt ingyen osztogatott szét. Az utolsó évben a hivatalos kimutatás szerint 242,086 márka bevétel mellett 242,719 márka kiadás volt, s így az alaptőke 6786 márkára apadt le.

Remélhetőleg fokozódó munkásság, áldozatok és siker fogják jellemezni ama következő 25 évet, a melylyel a társaság betöltendi fennállásának első századát.

* * *

Protestáns szerzetesség! Ez a rém kezd kísértgetni az anglikán egyházban. A híres angol lelkész Farrar amaz indítvánnyal lépett elő, hogy az anglikán egyházba is be lehetne, sőt kellene hozni a szerzetesrendeket, a kath. szerzetesi fogadalmakkal: szegénység, szűzesség és engedelmisség. „Ez — úgymond — a legbiztosabb eszköz az egyház sebeit begyógyítani, nevezetesen a népesség legalsó rétegeit ahhoz visszatéríteni“. Ugyanő a következő részletesebb nyilatkozatot tette egy hírlapíró előtt: „Határozott, végkép kialakított tervem még nincs. 2 év előtt tartottam „Burlington House“-ban egy beszédet, melyben ajánlottam oly rend alakítását, mely a szegények között éljen. A rochesteri püspök egyházi gyűlés elé vitte az ügyet, mely megítélésére bizottságot küldött ki a londoni püspök elnöke alatt; és állt e bizottság 8 püspökből s több lelkészi tagból. Az eszme egyhangúlag elfogadatot, s ha februárban vagy márcziusban a zsinat összeül, két indítványt teszek: az új rend tagjainak fogadalmát és püspöki felügyeletét illetőleg. A fogadalom szegénységi, szűzességi és engedelmisségi lesz. De e fogadalom önkényt, csak bizonyos időre lesz teendő s a püspök bármikor feloldozhat alóla. Arra nem is gondolok, hogy a középkori szerzetesrendeket új életre hívjam s az embereket egész életükre lekössem“.

Sharpe southamptoni lelkész a tervet tovább viszi s már a rend nevét is „Szt. Jakab rend“ megadja. Az állam-egyház püspökei épen nem ellenkezik az eszme kivételét s csak az egyetlen lincolni püspök az, ki attól fél, hogy a szerzetesrendek a világi papsággal versengésbe jönnek. Maga a canterburyi érsek az ügyet fontosnak s sok jó eredményt előidézőnek tartja. Általános a nézet, hogy a közelebbi zsinat egyik legnagyobb fontosságú tárgya ezzel meg van adva.

Az anglikán egyház ezzel újra nagy lépést teszen a katholicizálás útján!

Futó Zoltán.

Különfélék.

Mult évi hátrálékosainkat e helyen most már utóljára kérjük s hívjuk föl a hátrálék beküldésére. Ha ennek sem lesz óhajtott eredménye: sajnálattal bár — de kénytelenek leszünk postai megbízás útján kezdeni meg nagy mennyiségű követelésünk beszedését. Kérjük tehát őket,

hogy minket az ezzel járó bajoskodástól, s velünk együtt önmagukat is a kikerülhető költségektől szíveskedjenek megmenteni tartozásuk gyors kiegyenlítése által. A kiadóhivatal.

Károli Gáspár emléke. Gál Imre n.-kerekii lelkész úr egyháza részéről a Károli Gáspár síremlékére 2 frtot, szellemi emlékére 2 frt 50 krt, a b.-sámsoni egyház a síremlékre 1 frtot küldötték. Az alapítvány állása: a síremlékre gyűlt eddig nálunk 216 frt 58 kr, a szellemi emlékre 230 frt 67 kr, együtt 447 frt 25 kr, mely összeg takarékpénztárban kamatozik. Debreczen, 1890. január 24. Csiky Lajos.

Kisujzállás. A kisujzállási ev. ref. egyházban az egyház pénztárából az elmúlt 1889-ik évben e kegyeletes segélykiadások tételtek: pápai, szarvasi, nagy-körösi, nyiregyházai, debreczeni, s.-pataki iskolák kiküldöttjeinek 4 frt 50 kr, Mátyás szoborra 5 frt 05 kr, nagy-kanizsai ref. egyháznak 5 frt 05 kr, Károli Gáspár emlékére postaköltséggel 7 frt 04 kr, két helybeli debreczeni tanulónak 20 frt, Magyar Prot. Irodalmi Társulatnak 100 frt 40 kr, a debreczeni ref. iskola tápintézetének 100 frt 20 kr, árva iskolások ruházatára 326 frt 40 kr, domesztikára 397 frt 30 kr, ünnepi három követnek 90 frt. Együtt: 1055 frt 94 kr. Ez adatok élő tanújelei annak, hogy reformált híveink szívében buzog még a kegyeletes érzet, áldozatkész akarat vallásos ügyeink iránt. Adja istenünk, hogy e hév e láng örökké lobogjon szíveikben. Jel ez, hogy élünk, élni akarunk. K. H. L.

Protestáns Népujság. E czímen Bényei Gábor veszprémi lelkész úr egy, havonként kétszer, 1-én és 15-én megjelenendő vallásos-erkölcsi néplapot indított meg ez év elején, melyből már két szám fekszik előttünk. Mi örömmel üdvözljük a szerkesztőt, ki azon nehéz feladat létesítésére vállalkozott, hogy szerkesztszen egy egész éven át megjelenő vallásos néplapot, mely összetartsa a protestáns testvéreket, ápolja és fejleszse a vallás-erkölcsi életet, leleplezze a hamis tudományt terjesztő álprófétákat s óvja a népet töreiktől és hálóiaktól. Ismételjük, hogy üdvözljük a férfit, ki egy ilyen nehéz feladat megoldására mert vállalkozni. A lap intentiója iránti teljes rokonszenvünk mellett is kötelességünknek tartjuk azonban néhány jóakarató megjegyzést tenni az új lapra s kérve-kérjük igen tisztelt szerkesztőjét, hogy az általa képviselt ügy érdekében vegye figyelembe az általunk mondandókat. A lap ára — havonként kétszer 4—4 levél — évi 4 forintért túlmagas; ezen, tudom, egyszerre segíteni nem lehet, de lehet idővel; a papírosa rendkívül rossz, melyen egyik oldalról a másikra áttűnnek a betűk; szerkesztő nem ügyel a sajtóhibákra, melyektől hemzseg a lapja; már maga a cím miatt Protestáns, és miért nem Protestáns? De ezeknél nagyobb és súlyosabb kifogásunk az, melyet a lap belsője, a tartalom, illetőleg ennek főleg irálya ellen emelünk. Tudjuk, hogy „simplex sigillum veri est“, de az az egyszerű ne legyen minden áron simplex, s egy népujságban megkövetelt népies semmiesetre se legyen póriás. Tömerdek sok póriasság van e két számban, úgy egyes cikkeiben, mint még a szerkesztői mondauivalókban is. Szinte szeretnénk innen mutatványokat idézni s csakis a szerkesztő iránti tiszteletünk tart vissza ettől. E lapot kétségkívül a Dunántúl szervezkedni kezdő unitárius mozgalom hívta életre. Főként ez ellen akar az hittudatra, egyházunkhoz való hű ragaszkodásra ébreszteni. Lapunkat nem vádolhatja senki, hogy valaha rokonszenveztünk volna az unitáriusok ellenünk törő

egyházi mozgalmaival, mert hiszen épen minket vádoltak a nem rég lefolyt vitában irántok való szeretetlenséggel s a jó Isten tudja még mivel. De épen mert így áll a dolog, talán ér valamit az a mi részünkről jövő figyelmeztetés, hogy ha a t. szerkesztő úr valami eredményt akar lapjával e téren elérni, okvetetlenül változtasson támadó ezikkeinek hangján, szelídítse, tisztítsa, nemesítse e hangot, mely jó lehetett a 16-ik, 17-ik századokban, de ma már semmiképen nem áll kellő irodalmi színvonalon. Óhajtottuk ezt elmondani, mert virágzást kívánunk az új lapnak, melynek további haladását szíves rokonszenvvel fogjuk kísérni.

Gyász hírek. Igaz részvételt vettük azon gyászlapot, melyen özv. Kovács Istvánné szül. Rohay Etel úgy saját, mint kiskorú gyermekei Ilona és István, valamint sógora Kovács Lajos, nemkülönben a számos rokonok nevében, mélyen szomorodott szívvel tudatja, a szerető férj, a legjobb apa, testvér és rokon néhai Kovács Istvánnak köz- és váltó ügyvéd, Beregszász rend. tan. városi tiszti ügyésze és a beregi evang. ref. egyházmegye v. tanácsbírójának életének 37 s boldog házasságának 11-ik évében, hosszas szenvedés után Budapesten f. 1890. január 16-án délutáni 4 órakor történt gyászos elhunytát. A boldogultnak hült tetemei Beregszászon f. évi január 19-én, délután 3 és fél órakor felszer-utczai házatól a ref. egyház szertartásai szerint helyeztetek örök nyugalomra. Kovács István jól ismert alak volt egyházkerületi gyűléseinken is, ki ott a tárgyalásokat folytonos figyelemmel kísérte s gyakori felszólalásaival élénk tanújelét adta az egyházi és iskolai ügyek iránti meleg érdeklődésének. Áldás és béke lebegjen a jó családapára s a közélet tevékeny munkásának hamvai felett! — Egy másik haláleset, melyről írunk kell, széles körben fogor szvétet költeni. Laky Lajos Debreczen-városi tanácsnok, a főiskolai gazdasági tanács tagja, f. hó 22-én reggeli 7 órakor, élete 71-ik évében elhunyt. A boldogult férfiú több mint 40 évet szolgált a közhivatalnok pályán. Volt Biharmegye érmelékli járásában szolgabíró, majd Debreczen városi főszámvevő, tanácsnok, közlevéltárnok és végül ismét 12 éven át tanácsnok. A város egy lelkes, minden szép és nemes iránt érdeklődő, előkelő modorú, városát reprezentálni szerető és tudó tisztviselőt vesztett Laky Lajosban, kit a királyi kegyelem 1883-ban hosszú szolgálata jutalmául a Ferencz József-rend lovagkeresztjével díszített föl. Halálát özvegyén Nánássy Amália úrnón s a rokonokon kívül a városi tisztikar is gyászolja, mely színtén adott ki gyászlapot. Gyászlobogó leng az elhunytért való részvét jeléül a városháza s az új egyházi épület fölött és a kolégium homlokzatán. Az egyház és az iskola egy bú, igaz embert vesztettek az elhunytban. Laky L. 1857-ben költözvén Debreczenbe, csakhamar kimutatta az egyházi ügyek iránti élénk érdeklődését s presbyterre megválasztatván, mint ilyen haláláig részt vett az egyházközségi ügyek intézésében; a debreczeni egyházmegyének mintegy 20 éven keresztül tanácsbírója volt; a főiskolai gazdasági tanácsnak pedig előbb a debreczeni egyház, később az egyházkerület részéről volt tagja. Korábbi években mindig jelen volt, mint a debreczeni egyház küldötte, a lelkész-képességi vizsgákon is s egyháziasságát, humánitását bizonyítja azon ténye, hogy a közzvizsgák alkalmával, mint presbyter, nagyon sokszor jutalomkönyveket osztogatott a növendékek között. Eltemettetett tegnap, pénteken délután, Könyves Tóth Kálmán lelkész úr mondván fölötte a

Czepléd-utczai templomban szép imádságot. Nyúgodjék békében, áldás emlékére! — Ugyancsak Debreczenben elhunyt az elemi tankönyvirodalom terén is ismert nevű Békési Péter ev. ref. tanító neje, Jóna Juliánna asszony, Békési Gyula tankerületi főigazgató édes anyja. Meghalt élete 72-ik évében f. hó 22-én s eltemettetett 23-án. Béke lengjen porai fölött!

A nagy emlékü Révész Imre által szerkesztett Magy. Prot. Egyh. s Isk. Figyelmező első (1870) évi folyamából, az I. II. III. IV. V. VI. füzet az eredeti ár mellett megszerezhető. Hogy hol? — erre e Lap szerkesztősége ad felvilágosítást.

Könyvjegyzékeket küldtek be lapunkhoz ifj. Csáthy Károly Debreczenből és Lövy József fia Miskolcra. Kívánatra mind e két könyvkereskedő megküldi bárkinek is a maga könyvjegyzékét. Különösen a Lövyé gazdag a protestáns egyházi irodalmi művekben. Felhívjuk a theologiai irodalom barátainak figyelmét e könyvjegyzékekre.

Szerk. posta. S. G. Sz-Péterszeg. Kérdésére a jövő heti számban válaszolok. Kérdését ugyanis a szerkesztőhöz intézte, tehát, úgy gondolom, a nyilvánosság előtt óhajtja megbeszélteni az ügyet. — N. L. N.-Bánya. Sz. Z. úr kérdésére adott feleletét jövő számban közlöm. — G. Gy. Edinburgh. A következő zsinat hittani kérdésekkel aligha fog foglalkozni; de meg valóban nem lehet közölnöm egy olyan cikket, mely így, minden közelebbi előzmény nélkül szökik egy másik feleket szemébe. Csak cum grano salis jó az ilyen kérdések nyilvános vitatása. — M. J. B.-Diószeg. A könyv megyen. Az ígéret, melyet nagy köszönettel vettem, február végére tehát áll.

Laptulajdonos és felelős szerkesztő: **Csiky Lajos.**

HIRDETÉS.

Pályázat.

A máramaros-szigeti ev. ref. egyház segédlelkési állomására pályázat hirdettetik.

Javadalom: az országos közalapból 300 frt. Vallástanításért az állam pénztárából 300 frt. A m.-szigeti ref. egyháztól 100 frt.

Kötelessége: az állami tanintézetekben a vallástanítás heti 16—18 órán. A szórványokban szétosztottan élő hitfelek lelki gondozása, s azoknak havonként egyszer való meglátogatása. A lelkész akadályoztatása esetén, — mindennemű lelkési szolgálat teljesítése.

Az ezen állást elnyerni óhajtók pályázati kérvényeket február hó 15-ig, tiszt. Szikszay Zoltán úrhoz, M.-Szigetre küldjék be.

A megválasztott, állását márczius 1-sőjén elfoglalni köteles.

M.-Sziget, 1890. január 19.

Az egyháztanács.